

Протокол №5
методичного семінару кафедри лабораторної медицини
від 30. 05.2025 р.

Завідувач кафедри – Засл. прац. осв. України *Федорович У.М.*

Завуч кафедри – *Шашков Ю. І.*

Відповідальна за методичні семінари – канд. пед. наук *Любінська О. І.*

Секретар – *Засанська Г. М*

Присутні: Федорович У.М., Сойка Л.Д., Федечко Й.М., Любінська О.І., Шашков Ю.І., Древко І.В., Різун Г.М., Менів Н.П., Сидор О.К., Двудят-Лешневська І.С., Засанська Г.М., Цюник Н.Ю., Гопаненко О.О., Вінярська М.С.

Порядок денний:

методичний семінар на тему:

«Підсилення формування професійних компетентностей під час вивчення вибіркового компонента»

Інформують: викладачі кафедри лабораторної медицини к.пед.н. *Любінська О.І, Древко І.С., Шашков Ю.І, Різун А.М., Двудят-Лешневська І.С.*

Слухали: *Любінську О.І.*, яка наголосила на тому, що у Законі України Про вищу освіту, в п. 15 ст.62 зазначається, що «...вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). Крім, цього здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти, відповідно до положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти. На думку доповідача, вибіркові компоненти є важливим інструментом, що дають змогу здобувачам: формувати власну освітню траєкторію, яка відповідає їх особистим інтересам, конкретним цілям; можливість отримати більш глибокі знання та навички в обраній галузі. Викладач наголосила на тому, що КЗВО ЛОР «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського» дотримується норм законодавства й активно впроваджує в освітній процес вибіркові компоненти. Здобувачі освіти мають вільний доступ до каталогу вибіркового компонента на офіційному веб-сайті Академії, а також мають можливість заслухати презентації дисциплін під час зустрічей з викладачами на «Ярмарках вибіркового компонента». Доповідач вважає, що на вибір студента щодо освітніх компонентів впливає: цікаві теми, що пропонуються для вивчення ВК; актуальність ВК; а також можливість покращити теоретичні знання та практичні навички. Введення в освітній процес вибіркового компонента сприяє підсиленню формування широкого спектра загальних та фахових компетентностей, розвитку клінічного мислення, підвищення мотивації здобувачів до самовдосконалення.

ВК «Введення в спеціальність» є важливим кроком для здобувачів першого курсу навчання на шляху до розуміння обраної професії та

формування необхідних компетентностей. Під час вивчення ВК здобувачі освіти мають змогу поглибити свої знання про спеціальність, зрозуміти її структуру та можливості для майбутнього професійного розвитку. ВК «Введення в спеціальність» для підготовки бакалавра спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування ОПП Лабораторна діагностика забезпечує підсилення формування як загальних, так і фахових компетентностей. ВК «Введення в спеціальність» закладає основи для успішної та відповідальної роботи в сучасних лабораторіях. Цей курс охоплює низку ключових аспектів, які є незамінними для підготовки кваліфікованих фахівців. Під час вивчення даної ВК є формується важлива компетентність яка стосується організації роботи лабораторій різного профілю, біологічної безпеки, застосуванню засобів індивідуального захисту, безпечного поводитися з лабораторним обладнанням тощо. Крім того, під час вивчення даного курсу підкреслює значення достовірності результатів дослідження, а для цього необхідне глибоке розуміння та суворе дотримання всіх етапів лабораторного процесу: преаналітичного (підготовка та обробка зразків), аналітичного (безпосереднє проведення аналізу), постаналітичного (інтерпретація та оформлення результатів). Під час вивчення курс розглядаються принципи лабораторного контролю якості, що є запорукою підвищення загальної ефективності роботи та надійності даних. Акцентується необхідність об'єктивності та відповідальності у висновках, що повністю відповідає принципам медичної етики та конфіденційності. Під час вивчення ВК «Введення в спеціальність» акценти робляться на дотриманні стандартів роботи медичних лабораторій. Курс «Введення в спеціальність» передбачає й екскурсії у лабораторії різного профілю під час яких здобувачі освіти мають можливість побачити реальні умови праці в яких проводять різноманітні дослідження. Розбір реальних професійних ситуацій (кейс) та проблем, які дозволяють розвинути аналітичні навички та критичне мислення, взаємодія з пацієнтами, медичними працівниками. Вибіркова дисципліна «Введення в спеціальність» є не просто навчальним курсом, а важливим етапом у професійному становленні здобувачів ОПП лабораторна діагностика.. Вивчаючи ВК «Введення в спеціальність» здобувачі освіти розуміють сутність обраної професії, її можливості, сформувані додаткові та підсилити формування професійних компетентностей, мати власне бачення майбутньої кар'єри в галузі лабораторної медицини.

Слухали: Древко І.В., яка ознайомила слухачів з методами підсилення формування компетентностей під час вивчення вибіркової компоненти «Основи гістології»:

- інтеграція традиційних та інноваційних методів навчання;
- проблемно-орієнтоване навчання: аналіз клінічних випадків, що базуються на гістологічних даних;
- використання міждисциплінарного підходу: поєднання знань анатомії, фізіології, біохімії для глибшого розуміння процесів;
- самостійна робота студентів з використанням сучасних цифрових платформ;

- формувальне оцінювання: проведення міні-тестів, рефлексивних звітів, презентацій наукових проєктів.

«Основи гістології» – це вибіркова освітня компонента, що дозволяє глибше зануритися у мікроструктуру органів і тканин людини, розуміння яких є базою для подальшої професійної діяльності медиків, біологів, фармацевтів та інших спеціалістів медичного профілю.

Отже, вибіркова освітня компонента «Основи гістології» може і повинна відігравати важливу роль у підсиленні професійних компетентностей майбутніх медиків. Завдяки сучасним підходам до навчання, залученню цифрових технологій та акценту на практичні навички, можливо значно посилити формування ключових компетентностей студентів. Саме такий підхід дозволяє не лише покращити якість підготовки, а й формує готовність випускника до професійної діяльності в умовах сучасної медицини та науки.

Слухали: Шашкова Ю.І., що вивчення вибіркового ОК «Сучасні стратегії боротьби з епідеміями» є надзвичайно важливим для фахівців лабораторної діагностики, оскільки безпосередньо впливає на їхні фахові компетентності. Це не просто набір знань, а здатність застосовувати їх для реального впливу на профілактику та контроль внутрішньолікарняних інфекцій у закладах охорони здоров'я. ОПП з підготовки бакалаврів спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування ОПП Лабораторна діагностика (група ІІ ЛД 21) під час вивчення ОК «Інфектологія з курсом епідеміології» містить такі програмні результати навчання та фахові компетентності:

ПРН 11. Верифікувати результати лабораторних досліджень для діагностики інфекційних хвороб (норма / патологія).

ФК01. Здатність здійснювати безпечну професійну практичну діяльність згідно з протоколами, наказами рекомендаціями щодо безпеки та відповідно до діючого законодавства.

ФК05. Здатність інтерпретувати результати на основі наукового знання, розуміючи взаємозв'язок між результатами аналізу, діагнозом, клінічною інформацією та лікуванням, та представляти і повідомляти результати належним чином та документувати конфіденційні дані з дотриманням етичних правил професійної діяльності.

ФК07. Здатність застосовувати навички критичного мислення для конструктивного розв'язання проблем.

ФК12. Готовність до безперервного професійного розвитку.

Вивчення вибіркового ОК «Сучасні стратегії подолання епідемій» значно підсилює низку фахових компетентностей спеціалістів лабораторної діагностики, роблячи їх більш підготовленими до реагування на виклики у сфері громадського здоров'я, перетворює лаборанта з виконавця аналізів на активного учасника системи інфекційного контролю, здатного вносити суттєвий внесок у забезпечення безпеки пацієнтів та медичного персоналу.

Компетентність з біологічної безпеки та біозахисту – найважливіша компетентність, яка набувається. Вона охоплює: знання та застосування нормативної бази (розуміння та суворе дотримання вимог національних та міжнародних стандартів, наказів МОЗ щодо санітарно-протиепідемічного режиму, класів біологічної небезпеки та відповідних рівнів захисту (BSL-1, BSL-2, BSL-3, BSL-4); оцінку ризиків та управління ними (здатність

ідентифікувати потенційні біологічні загрози в лабораторії, оцінювати ризики інфікування та розробляти заходи для їх мінімізації); використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) (досконале знання та правильне застосування всіх видів ЗІЗ (рукавички, маски, респіратори, захисні окуляри, халати, комбінезони) залежно від класу небезпеки матеріалу), безпеку праці при роботі з біоматеріалом (навички безпечного поводження з потенційно інфікованими зразками, відходами, культурами мікроорганізмів).

Компетентність з профілактики внутрішньолaboratorного та внутрішньолікарняного інфікування дозволяє фахівцю запобігати поширенню інфекцій як всередині лабораторії, так і за її межами. Сюди належать вміння організовувати робоче місце таким чином, щоб мінімізувати ризик контамінації, знання про методи дезінфекції (хімічна, фізична), стерилізації (автоклавування, сухожарова обробка), вибір відповідних дезінфікуючих засобів та контроль їх ефективності, компетентність у правильному сортуванні, збиранні, знезараженні та утилізації медичних відходів різних класів небезпеки, а також запобігання перехресній контамінації.

Компетентність з реагування на аварійні ситуації включає здатність діяти чітко та оперативно у випадку аварійних ситуацій (розлив біологічного матеріалу, порізи, уколи, потрапляння інфекційного матеріалу на слизові оболонки), вміння правильно проводити деконтамінацію приміщень, обладнання та шкірних покривів після контакту з небезпечними речовинами, документування всіх інцидентів, пов'язаних з біологічною небезпекою, та інформуванні відповідних служб.

Компетентність з контролю якості та забезпечення достовірності результатів досліджень включає запобігання контамінації зразків, дотримання умов зберігання реактивів, контрольних матеріалів та зразків, що запобігає їх псуванню та впливу на якість аналізу, підтримку стерильності.

Під підсиленням компетентності з професійної відповідальності та етики розуміємо усвідомлення важливості дотримання санітарно-протиепідемічного режиму, оскільки це впливає на безпеку колег, пацієнтів та громадське здоров'я, а також дотримання конфіденційності.

Лаборант може ефективно взаємодіяти з лікарями-епідеміологами, надаючи їм не лише цифрові результати, а й контекстну інформацію, необхідну для прийняття рішень щодо протиепідемічних заходів. Спеціаліст лабораторної діагностики, що володіє епідеміологічними знаннями, може бути залучений до команд з розслідування спалахів, надаючи експертну допомогу в ідентифікації збудників та визначенні джерел поширення.

Компетентність щодо управління якістю та біобезпеки в умовах підвищеного ризику (при особливо небезпечних інфекціях) включає поглиблене розуміння важливості контролю якості та валідації методів в умовах швидкого реагування на епідемії, здатність впроваджувати та контролювати посилені заходи біобезпеки для запобігання поширенню збудників у лабораторії та за її межами, епідеміологічну настороженість та взаємодію.

Підсилення компетентності «Психологічна стійкість та відповідальність» включає здатність працювати під тиском, у стресових ситуаціях та в умовах підвищеного ризику, усвідомлення відповідальності за свої дії та результати, адже помилка може мати катастрофічні наслідки для життя пацієнта, колег та

громадськості, а також безперервне навчання, тобто прагнення до постійного оновлення знань та навичок.

Вивчення вибіркової дисципліни «Сучасні стратегії подолання епідемій» значно розширює фахові компетентності спеціалістів лабораторної діагностики, перетворюючи їх з технічних виконавців на ключових учасників системи громадського здоров'я. Ця дисципліна дозволяє набути компетенції, які виходять за рамки суто лабораторних процедур і включають ширше розуміння ролі лабораторії в боротьбі з епідеміями.

Слухали: Різун Г.М., котра зазначила, що на сьогодні вивчення вибіркової освітньої компоненти «Медична паразитологія з основами ентомології» є надзвичайно актуальним у зв'язку зі зростанням кількості паразитарних захворювань у різних регіонах світу. Глобалізація, міграція населення та зміна клімату сприяють поширенню тропічних паразитозів у нетипових для них географічних зонах. Зниження рівня санітарної культури, погіршення екологічної ситуації та недостатнє дотримання гігієнічних норм спричиняють високі ризики зараження. Паразитарні хвороби нерідко маскуються під інші патології, що ускладнює діагностику та вимагає ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки медиків. Своєчасне виявлення, правильна діагностика та профілактика паразитарних інвазій є ключем до збереження здоров'я населення. Медична паразитологія дозволяє розуміти життєві цикли паразитів, шляхи передачі та особливості їх впливу на організм людини. Ці знання необхідні не лише для лікарів-інфекціоністів, а й для фахівців первинної медичної допомоги. Важливим є формування у студентів навичок епідеміологічного аналізу та практичної профілактики. Сучасні виклики, такі як поява стійких до ліків форм паразитів, вимагають постійного оновлення знань у цій галузі. Таким чином, медична паразитологія залишається фундаментальною дисципліною у підготовці компетентного медичного фахівця.

Вивчення ВК «Основи екології та профілактичної медицини» є вкрай важливим для підготовки майбутніх медичних фахівців. Зростання рівня забруднення довкілля, зміни клімату та деградація природних ресурсів суттєво впливають на здоров'я населення. Епідеміологічна ситуація у світі доводить необхідність переходу до профілактичних підходів у медицині. Профілактична медицина дозволяє запобігати масовим захворюванням, знижувати рівень смертності та покращувати якість життя. Знання екологічних факторів ризику дає змогу медикам своєчасно виявляти загрози здоров'ю та розробляти ефективні заходи реагування. Сьогодні важливо не лише лікувати хвороби, а й усувати першопричини їх виникнення, які часто криються у несприятливих умовах довкілля. Дисципліна формує екологічну свідомість та відповідальність за збереження здоров'я як окремої людини, так і всього суспільства. Вона також забезпечує інтеграцію знань з біології, гігієни, епідеміології та охорони навколишнього середовища. У сучасному світі, де екологічні катастрофи та нові виклики охорони здоров'я стають все частішими, ці знання є життєво необхідними. Таким чином, дисципліна має надзвичайно високу актуальність для медиків у сучасних умовах.

Слухали: Двудят-Лешневську І.С., котра зазначила, що вибіркова освітня компонента: «Основи цитологічної діагностики» (ОЦД) для підготовки

фахового молодшого бакалавра спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування ОПП Лабораторна діагностика забезпечує підсилення формування як загальних, так і фахових компетентностей. Проте, викладач більш детально звернула увагу на підсиленні формування спеціальних компетентностей завдяки вивченню даної вибіркової компоненти. СК1. Здатність здійснювати безпечну практичну професійну діяльність відповідно до законодавства та протоколів, рекомендацій щодо безпеки. Вивчення ОЦД передбачає роботу з біологічними зразками, використання хімічних реагентів тощо. ОК формує навички суворого дотримання правил біологічної безпеки, використання засобів індивідуального захисту, безпечного поводження з лабораторним обладнанням, що є критично важливим під час роботи у лабораторії. СК2. Здатність здійснювати відбір, приймання, обробку зразків та проб відповідно до чинного законодавства й прописаних у лабораторії стандартних процедур. ОЦД передбачає розуміння правильної техніки відбору цитологічного матеріалу, транспортування, реєстрації, виготовлення з нього препаратів, їх фіксації та підготовки до дослідження. Це забезпечує відповідність усіх етапів пробопідготовки встановленим стандартам та законодавчим вимогам, що є запорукою достовірності подальшого дослідження. СК5. Здатність застосувати загальні та спеціальні методи й технології дослідження проб різного походження у лабораторіях відповідного профілю та розуміти принципи дії цих методів у межах своєї професійної компетенції. На ВК вивчаються техніки цитологічного фарбування, а також особливості мікроскопії. Це дозволяє студентам розуміти, як саме ці методи візуалізують клітинні структурні компоненти, адже виявлення морфологічних змін клітин є особливо цінною для різних патологічних процесів (запальних, новоутворень тощо). СК6. Здатність розуміти та застосовувати у своїй діяльності принципи якісного виконання досліджень та ефективного використання ресурсів. У ЦД якість кожного етапу – від підготовки мазка до його оцінки – критично важлива. Курс прищеплює принципи внутрішньолaboratorного контролю якості, навчаючи оптимізувати процеси, мінімізувати помилки, ефективно використовувати реагенти та час, що веде до підвищення загальної ефективності роботи. СК7. Здатність на належному рівні виконувати внутрішньолaboratorний контроль якості лабораторних досліджень, проводити документування отриманих результатів в межах, що стосуються його діяльності. ОЦД знайомить з особливостями контролю якості цитологічних досліджень, що є невід'ємною частиною забезпечення достовірності результатів. СК8. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички під час проведення лабораторних досліджень з подальшим професійним розвитком. Вивчення ВК удосконалює теоретичну базу щодо клітинної морфології та патології, а також практичні навички роботи з мікроскопом та підготовки препаратів. Ці знання та навички є основою для подальшого самостійного навчання, адаптації до нових методів та постійного професійного вдосконалення у сфері лабораторної діагностики. СК9. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології. Цитологічні дослідження часто стосуються делікатних питань здоров'я пацієнтів (зокрема, онкологічні захворювання). Дисципліна підкреслює важливість етичного ставлення до інформації, отриманої під час досліджень, необхідність

об'єктивності та відповідальності у висновках, що відповідає принципам медичної етики та професійного обов'язку. СК10. Здатність дотримуватися нормативних та етичних вимог щодо професійної діяльності, а також захищати право пацієнта на отримання допомоги/медичних послуг на належному рівні. У курсі ОЦД наголошується на дотриманні національних та міжнародних стандартів роботи у цитологічній лабораторії, які передбачають отримання високоякісних та достовірних послуг, що є ключовим моментом для захисту прав пацієнтів у отриманні адекватної медичної допомоги. СК11. Здатність поєднувати різні технологічні прийоми лабораторних досліджень для вирішення професійних завдань в межах своїх посадових обов'язків. Цитологічна діагностика часто є частиною комплексного обстеження, що вимагає інтеграції результатів з інших лабораторних методів (наприклад, ПЛР на ВПЛ, гістологічне дослідження). Дисципліна допомагає студентам розуміти місце цитології в загальному діагностичному процесі, який передбачає ефективне поєднання різних підходів для отримання повного клінічного висновку. СК13. Здатність застосовувати знання з медико-біологічних дисциплін, медичної термінології для визначення морфологічних змін та фізіологічних процесів організму людини. ОЦД безпосередньо ґрунтуються на знаннях анатомії, гістології, фізіології для ідентифікації нормальних та патологічних морфологічних особливостей клітини. Студенти описують морфологічні зміни, використовуючи спеціалізовану медичну термінологію. СК14. Здатність використовувати цифрові технології та інструменти у професійній діяльності. Сучасна цитологія все частіше використовує цифрові мікроскопи, системи для оцифрування зображень та лабораторні інформаційні системи (ЛІМС). Дисципліна включає ознайомлення з цими цифровими інструментами для ефективного аналізу, зберігання та передачі цитологічних даних, що є важливою навичкою для майбутнього фахівця з лабораторної медицини.

(Мультимедійні презентації додаються).

Ухвалили:

1. Підготовлений методичний семінар є надзвичайно актуальним в контексті підготовки майбутніх фахівців з лабораторної медицини.

2. Інформацію взяти до відома.

Відповідальна за методичний семінар _____ Любінська О.І.

Секретар _____ Засанська Г. М.